ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

15. července 2004 *

Ve věci C-345/02,

jejímž předmětem je žádost předložená Soudnímu dvoru na základě článku 234 ES Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemsko), směřující k získání, ve sporu probíhajícím před tímto soudem mezi

Pearle BV,

Hans Prijs Optiek Franchise BV,

Rinck Opticiens BV

a

Hoofdbedrijfschap Ambachten,

* Jednací jazyk: nizozemština.

rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu čl. 92 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní po změně čl. 87 odst. 1 ES) a čl. 93 odst. 3 Smlouvy o ES (nyní čl. 88 odst. 3 ES),

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, A. Rosas, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta a K. Lenaerts (zpravodaj), soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s ohledem na písemná vyjádření předložená:

— za Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV a Rinck Opticiens BV P. E. Mazelem, advocaat,

— za Hoofdbedrijfschap Ambachten R. A. A. Dukem, advocaat,

— za nizozemskou vládu S. Terstal, jako zmocněnkyní,

— za Komisi Evropských společenství J. Flettem a H. van Vlietem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím ke zprávě k jednání,

po vyslechnutí ústních vyjádření nizozemské vlády, zastoupené H. G. Sevenster, jako zmocněnkyní, a Komise, zastoupené H. van Vlietem, na jednání konaném dne 29. ledna 2004,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. března 2004,

vydává tento

Rozsudek

1 Rozsudkem ze dne 27. září 2002 došlým Soudnímu dvoru dne 30. září 2002 položil Hoge Raad der Nederlanden na základě článku 234 ES předběžné otázky týkající se výkladu čl. 92 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní po změně čl. 87 odst. 1 ES) a čl. 93 odst. 3 Smlouvy o ES (nyní čl. 88 odst. 3 ES).

2 Tyto otázky byly vzneseny v rámci sporu ohledně legality poplatků uložených Hoofdbedrijfschap Ambachten (dále jen „HBA") svým členům, mezi kterými byly žalobkyně ve věci v původním řízení, za účelem financování kolektivní reklamní kampaně ve prospěch podniků v odvětví optiky.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Článek 92 odst. 1 Smlouvy stanoví:

„Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak."

4 Článek 93 Smlouvy stanoví:

„1. Komise ve spolupráci s členskými státy zkoumá průběžně režimy podpor existující v těchto státech. Navrhuje jim vhodná opatření, která vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování společného trhu.

2. Zjistí-li Komise poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek, že podpora poskytovaná některým státem nebo ze státních prostředků není slučitelná se společným trhem podle článku 92 nebo je zneužívána, rozhodne, že dotyčný stát ve lhůtě stanovené Komisí takovou podporu zruší nebo upraví.

[...]

3. Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. Usoudí-li, že takový záměr není s ohledem na článek 92 slučitelný se společným trhem, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí."

5 V souladu s prvním odstavcem sdělení Komise ze dne 6. března 1996 o státních podporách *de minimis* (Úř. věst. C 68, s. 9, dále jen „oznámení *de minimis*") „[...] i když jakýkoliv finanční zásah státu ve prospěch nějakého podniku narušuje nebo může narušit, ve větším či menším rozsahu, hospodářskou soutěž mezi tímto podnikem a jeho konkurenty, kteří stejnou podporu neobdrželi, ne všechny podpory mají citelný dopad na obchod a hospodářskou soutěž mezi členskými státy. To zejména platí pro podpory, jejichž částka je velmi malá." *(neoficiální překlad).*

6 Z druhého odstavce sdělení *de minimis* vyplývá, že se článek 92 odst. 1 Smlouvy nepoužije na podpory do maximální částky 100 000 ECU (nyní 100 000 EUR) poskytnuté v období tří let od první podpory *de minimis.* Tato částka je stanovena pevně pro všechny kategorie podpor bez ohledu na jejich formu a cíl, s výjimkou podpor vývozu, na které se opatření nevztahuje.

Vnitrostátní právní úprava

Nizozemský zákon o profesních organizacích

7 Wet op de bedrijfsorganisatie (nizozemský zákon o profesních organizacích, dále jen „WBO") ze dne 27. ledna 1950, v pozměněném znění platném v době rozhodné pro skutečnosti, které jsou předmětem sporu ve věci v původním řízení, upravuje poslání, složení, pracovní metody, finanční aspekty a systém dohledu profesních organizací, kterým je svěřena vlastní zodpovědnost za uspořádání a rozvoj odvětví, v němž jsou činné. Podle článku 71 WBO musejí mít tyto profesní organizace na zřeteli nejen zájmy sdružených podniků a jejich zaměstnanců, ale i obecný zájem.

8 Podle článku 73 WBO se řídící orgány profesních organizací skládají paritně ze zástupců organizací reprezentujících zaměstnavatele a zaměstnance.

9 Nizozemský zákonodárce svěřil profesním organizacím příslušná oprávnění k realizaci jejich poslání. Tak článek 93 WBO umožňuje, aby řídicí orgány vydaly předpisy, které považují za nezbytné pro splnění úkolů stanovených článkem 71 téhož zákona, jak v zájmu podniků příslušného hospodářského odvětví, tak i v zájmu pracovních podmínek jejich zaměstnanců. Tyto předpisy musejí být schváleny Sociaal-Economische Raad (Hospodářskou a sociální radou) a podle pátého pododstavce čl. 93 WBO nesmějí vést k omezení hospodářské soutěže.

10 V souladu s článkem 126 WBO mohou profesní organizace k pokrytí svých nákladů přijímat předpisy, kterými ukládají podnikům dotyčného odvětví povinnost platit příspěvky. Z obecných příspěvků je financován běžný provoz profesní organizace. „Povinné účelové příspěvky" jsou určeny na zvláštní účely.

Nizozemský zákon o správním soudnictví týkající se profesních organizací

11 Wet houdende administratieve rechtspraak bedrifsorganisatie (zákon o správním soudnictví týkající se profesních organizací) ze dne 16. září 1954, v pozměněném znění platném v době rozhodné pro skutečnosti, které jsou předmětem sporu ve věci v původním řízení, stanoví úpravu správních žalob ve věcech profesních organizací.

12 Podle článků 4 a 5 tohoto zákona fyzické nebo právnické osoby, jejichž zájmy byly přímo dotčeny rozhodnutím profesní organizace, mohou podat žalobu ke College van Beroep voor het bedrijfsleven (správní hospodářský soud nizozemského práva), jestliže mají za to, že rozhodnutí je v rozporu s obecně použitelnou právní úpravou. Článek 33 odst. 1 téhož zákona stanoví, že žaloba musí být podána ve lhůtě 30 dnů ode dne sdělení nebo doručení rozhodnutí nebo výkonu aktu.

13 Na základě pravidla o formální právní moci, plynoucího z nizozemské judikatury, jestliže je soudci podána žaloba na vydání bezdůvodného obohacení, musí vycházet ze zásady, že rozhodnutí, na základě kterého byla platba uskutečněna, je v souladu s právem, a to jak co se týče způsobu jeho přijetí, tak i obsahu, jestliže dotčená osoba neuplatnila správní opravné prostředky, které měla k dispozici.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

14 Pearle BV, Hans Prijs Optiek franchise BV, Rinck Opticiens BV (dále jen „žalobkyně ve věci v původním řízení") jsou společnosti se sídlem v Nizozemsku věnující se obchodu v oblasti optiky. Jako takové jsou sdruženy v souladu s WBO v HBA, veřejnoprávní profesní organizaci.

15 Na žádost soukromého sdružení optiků, Nederlandse Unie van Opticiens (dále jen „NUVO"), jehož členy žalobkyně ve věci v původním řízení tehdy byly, uložila HBA svým členům poprvé v roce 1988 podle předpisu založeného na článku 126 WBO placení „povinného účelového příspěvku" určeného k financování kolektivní reklamní kampaně ve prospěch podniků v odvětví optiky. Poté byl podobný příspěvek vybírán každý rok, přinejmenším až do roku 1993.

16 Poplatek takto požadovaný na žalobkyních ve věci v původním řízení činil 850 NLG za každý podnik. Žalobkyně ve věci v původním řízení nenapadly ve správním řízení rozhodnutí o výběru poplatků, která jim HBA zaslala.

17 Dne 29. března 1995 podaly žalobkyně ve věci v původním řízení u soudu Rechtbank de 's-Gravenhage žalobu proti HBA, směřující k určení neplatnosti předpisů, kterými byly zavedeny předmětné povinné účelové příspěvky, a k tomu, aby bylo HBA uloženo vrátit částky zaplacené na základě těchto předpisů.

18 Podle žalobkyň ve věci v původním řízení představují služby poskytované formou reklamních kampaní státní podpory ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy a předpisy HBA zavádějící příspěvky určené k financování těchto podpor jsou protiprávní, jestliže nebyly oznámeny Komisi podle čl. 93 odst. 3 Smlouvy.

19 Soud prvního stupně ve svém rozsudku částečně argumentaci žalobkyň ve věci v původním řízení vyhověl. Poté, co byl tento rozsudek v odvolacím řízení zrušen, podaly žalobkyně kasační stížnost k Hoge Raad der Nederlanden.

20 Za těchto okolností se Hoge Raad der Nederlanden rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Má být režim, jako je ten v projednávané věci, který ukládá placení poplatků za účelem financování kolektivních reklamních kampaní, považován za podporu (nebo její část) ve smyslu čl. 92 odst. 1 [Smlouvy] a musí být Komisi oznamován záměr jeho zavedení podle čl. 93 odst. 3 [Smlouvy]? Platí to pouze pro organizaci a nabídku kolektivních reklamních kampaní, nebo také pro způsob financování, například pro předpis o vybírání poplatků nebo pro následná rozhodnutí o jejich vybírání? Má význam to, že jsou kolektivní reklamní kampaně nabízeny (podnikům) ve stejném hospodářském odvětví, jako je to, jemuž jsou předmětné poplatky uloženy? V případě kladné odpovědi na tuto otázku, jaký význam? Je důležitá skutečnost, že náklady, které vzniknou veřejné organizaci, jsou plně kompenzovány povinnými účelovými poplatky poskytovanými podniky, které mají z této služby prospěch, a to tak, že tento prospěch nakonec nepředstavuje pro stát žádný výdaj? Má význam to, zda se prospěch z kolektivních reklamních kampaní rozloží více či méně rovnoměrně v rámci daného odvětví a zda se má za to, že jednotlivé podniky získaly z této kampaně víceméně stejný užitek nebo zisk?

2) Týká se oznamovací povinnost podle čl. 93 odst. 3 [Smlouvy] každé podpory, nebo naopak pouze takové podpory, která odpovídá definici uvedené v čl. 92 odst. 1 [Smlouvy]? Může členský stát, s cílem vyhnout se oznamovací povinnosti, volně posoudit, zda podpora odpovídá definici uvedené v čl. 92 odst. 1 [Smlouvy]? V případě kladné odpovědi, nakolik volně? A do jaké míry

může tato volnost v posouzení vyloučit oznamovací povinnost podle čl. 93 odst. 3 [Smlouvy]? Nebo oznamovací povinnost neplatí pouze tehdy, pokud je mimo veškerou rozumnou pochybnost, že se nejedná o podporu?

3) Pokud vnitrostátní soudce [...] dojde k závěru, že jde o podporu ve smyslu čl. 92 odst. 1 [Smlouvy], musí vzít v úvahu pravidlo *de minimis*, jak bylo formulováno Komisí ve [...] [sdělení *de minimis*], při posouzení, zda má být opatření kvalifikováno jako podpora, která měla být oznámena Komisi v souladu s čl. 93 odst. 3 [Smlouvy]? V případě kladné odpovědi, použije se uvedené pravidlo *de minimis* se zpětnou účinností také na podpory poskytnuté před vyhlášením tohoto pravidla a jakým způsobem uplatňovat pravidlo *de minimis* na takové podpory, jako jsou každoroční kolektivní reklamní kampaně, které přinášejí prospěch celému určitému odvětví?

4) Pokud jde o užitečný účinek článku 93 odst. 3 [Smlouvy], vyplývá z rozhodnutí ve věci C-39/94 (rozsudek ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, Recueil, s. I-3547), že vnitrostátní soud musí prohlásit za neplatné jak tyto předpisy, tak i rozhodnutí o uložení poplatků vydaná na základě těchto předpisů a uložit veřejnému subjektu vrácení těchto poplatků, i když tomu brání pravidlo formální právní moci [...], rozvinuté nizozemskou judikaturou? Má v této souvislosti význam, že vrácením poplatků nedojde ke zrušení výhody, kterou hospodářské odvětví a jednotlivé podniky získaly z kolektivních reklamních kampaní? Dovoluje právo Společenství, aby povinné účelové poplatky nebyly zcela nebo částečně vráceny, jestliže vnitrostátní soudce usoudí, že toto hospodářské odvětví nebo jednotlivé podniky by se takovým vrácením bezdůvodně obohatily, vzhledem k tomu, že výhodu získanou v důsledku reklamních kampaní nelze vrátit uvedením v předešlý stav?

5) Jestliže podpora nebyla oznámena v souladu s článkem 93 odst. 3 [Smlouvy], může se veřejnoprávní organizace dovolávat výše uvedeného pravidla formální

právní moci rozhodnutí o uložení poplatků, aby se vyhnula povinnosti náhrady, jestliže adresát tohoto rozhodnutí nebyl ani v době jeho přijetí, ani v době, kdy jej mohl napadnout správním opravným prostředkem, informován o tom, že podpora, jejíž součástí bylo rozhodnutí o uložení poplatku, nebyla oznámena? Je v této souvislosti procesní subjekt oprávněn předpokládat, že stát splnil svoji oznamovací povinnost, která je mu uložena na základě čl. 93 odst. 3 [Smlouvy]?"

K předběžným otázkám

Úvodní vyjádření

21 Podstatou tří prvních otázek vnitrostátního soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda financování reklamních kampaní HBA ve prospěch podniků odvětví optiky může být posuzováno jako státní podpora podle čl. 92 odst. 1 Smlouvy a jestli popřípadě, je-li bráno v úvahu pravidlo *de minimis*, předpisy HBA, kterými byly zavedeny poplatky od jejích členů za účelem financování těchto kampaní, měly být – jako prvek státní podpory – oznámeny Komisi v souladu s čl. 93 odst. 3 Smlouvy. Vnitrostátní soud usiluje o to, aby mu bylo objasněno, zda povinně vybírané poplatky uložené žalobkyním ve věci v původním řízení jsou z důvodu jejich přímého vztahu s případnými neoznámenými podporami taktéž protiprávní a měly by být v zásadě vráceny.

22 Čtvrtá a pátá otázka se týká toho, zda užitečný účinek čl. 93 odst. 3 Smlouvy brání v takovém případě, jako je ten v projednávané věci, použití pravidla nizozemské judikatury o formální právní moci.

K první, druhé a třetí otázce

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

23 Žalobkyně ve věci v původním řízení a Komise tvrdí, že financování reklamní kampaně ve prospěch podniků v odvětví optiky HBA představuje státní podporu ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy, která měla být oznámena Komisi v souladu s čl. 93 odst. 3 Smlouvy. Vysvětlují, že pojem podpora podle čl. 92 odst. 1 Smlouvy zahrnuje výhody poskytnuté státem přímo i prostřednictvím veřejnoprávní nebo soukromoprávní organizace, jako je HBA, určené nebo zřízené tímto státem (rozsudek ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, Recueil, s. I-2099).

24 Opatření přijaté veřejným orgánem a zvýhodňující některé podniky nebo výrobky nepřestává být podporou z toho důvodu, že je částečně nebo úplně financováno z poplatků uložených veřejnoprávním orgánem a vybíraných od dotyčných podniků (rozsudky ze dne 22. března 1977, Steinike & Weinlig, 78/76, Recueil, s. 595, a ze dne 11. listopadu 1987, Francie *v.* Komise, 259/85, Recueil, s. 4393, bod 23). Opatření tedy může spadat do působnosti čl. 92 odst. 1 Smlouvy, i když bylo plně financováno prostřednictvím příspěvků tohoto typu.

25 Podle žalobkyň ve věci v původním řízení a Komise měla nizozemská vláda oznámit Komisi všechny nezbytné informace o přijatém systému. Tyto informace se měly týkat jak uspořádání reklamní kampaně, tak i způsobů jejího financování (rozsudek ze dne 25. června 1970, Francie *v.* Komise, 47/69, Recueil, s. 487).

26 HBA uplatňuje, že kolektivní reklamní kampaň, kterou podpořila, nepředstavuje státní podporu ve smyslu Smlouvy. Jestliže orgány uskuteční takovou kampaň ve prospěch vymezeného odvětví obchodu, řemesla nebo průmyslu a jestliže financují tuto akci prostřednictvím povinného účelového příspěvku, který je od dotčených podniků vybírán do výše čerpané výhody, prvek financování ze státních prostředků materiálně chybí.

27 Podle nizozemské vlády předpis přijatý veřejnoprávní organizací, který na žádost soukromého sdružení zavádí poplatky určené k financování kolektivní reklamní kampaně, nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy. Připomíná, že podle judikatury Soudního dvora (rozsudky ze dne 16. května 2000, Francie *v.* Ladbroke Racing a Komise, C-83/98 P, Recueil, s. I-3271, a výše uvedený rozsudek PreussenElektra) pouze výhody financované přímo či nepřímo ze státních prostředků musí být považovány za podpory ve smyslu výše zmíněného ustanovení. Nizozemská vláda zdůrazňuje, že v projednávaném případě HBA sice díky svým pravomocem daným zákonem byla nástrojem pro vybrání a přidělení prostředků vybíraných ve prospěch cíle stanoveného předtím příslušnými profesními kruhy, ale nemohla s těmito prostředky volně nakládat.

Odpověď Soudního dvora

28 Z článku 93 odst. 3 Smlouvy vyplývá, že Komise musí být informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory. Má-li za to, že takový záměr není slučitelný se společným trhem, zahájí neprodleně řízení podle čl. 93 odst. 2 Smlouvy, přičemž dotyčný členský stát zamýšlená opatření nemůže provést, dokud není přijato konečné rozhodnutí.

29 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pokud je způsob financování podpory, zvláště prostřednictvím povinných příspěvků, nedílnou součástí podpory, její přezkoumání Komisí musí nutně vzít v úvahu tento způsob financování (rozsudek ze dne 21. října 2003, Van Calster a další, C-261/01 a C-262/01, Recueil, s. I-12249, bod 49, a rozsudek ze dne 27. listopadu 2003, Enirisorse, C-34/01 až C-38/01, Recueil, s. I-14243, bod 44).

30 V takovém případě se oznámení podpory stanovené čl. 93 odst. 3 Smlouvy musí týkat i způsobu jejího financování, aby Komise mohla přistoupit k šetření na základě úplných informací. V opačném případě by se nedalo vyloučit, že bude prohlášena za slučitelnou se společným trhem taková podpora, která by slučitelnou nebyla, kdyby Komise znala způsob jejího financování (výše uvedený rozsudek Van Calster a další, bod 50).

31 Přísluší vnitrostátním soudům, aby chránily práva procesních subjektů proti případnému porušování povinností – vyplývajících pro členské státy z čl. 93 odst. 3 Smlouvy – vnitrostátními orgány (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, C-354/90, Recueil, s. I-5505, bod 12, a ze dne 16. prosince 1992, Lornoy a další, C-17/91, Recueil, s. I-6523, bod 30). Aby vnitrostátní soud mohl určit, zda vydáním vnitrostátního opatření bylo porušeno toto ustanovení, může být přiveden k tomu, aby vyložil pojem podpora, uvedený v čl. 92 odst. 1 Smlouvy (viz výše uvedený rozsudek Steinike & Weinlig, bod 14; ze dne 30. listopadu 1993, Kirsammer-Hack, C-189/91, Recueil, s. I-6185, bod 14, a výše uvedený rozsudek SFEI a další, bod 49). Oznamovací povinnost a zákaz provedení zamýšlených opatření stanovené čl. 93 odst. 3 Smlouvy se totiž týkají záměrů poskytnout nebo upravit podpory ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy.

32 Je namístě rovněž připomenout, že podle ustálené judikatury kvalifikace podpory vyžaduje, aby byly splněny všechny podmínky stanovené čl. 92 odst. 1 Smlouvy (viz rozsudky ze dne 21. března 1990, Belgie *v.* Komise, nazývaný „Tubemeuse", C-142/87, Recueil, s. I-959, bod 25; ze dne 14. září 1994, Španělsko *v.* Komise, C-278/92 až C-280/92, Recueil, s. I-4103, bod 20; ze dne 16. května 2002, Francie *v.* Komise, C-482/99, Recueil, s. I-4397, bod 68, a ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Recueil, s. I-7747, bod 74).

33 Článek 92 odst. 1 Smlouvy vyjadřuje čtyři podmínky. Musí se zaprvé jednat o podporu poskytovanou státem nebo ze státních prostředků. Zadruhé musí tato podpora ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí zvýhodnit svého příjemce. Začtvrté musí nebo může narušit hospodářskou soutěž (výše uvedený rozsudek Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, bod 75).

34 Co se týče první podmínky, z ustálené judikatury vyplývá, že není namístě rozlišovat mezi případy, kdy je podpora poskytnuta státem přímo, a těmi, kdy je poskytnuta prostřednictvím veřejné nebo soukromé organizace, určené nebo zřízené tímto státem (rozsudky ze dne 7. června 1988, Řecko *v.* Komise, 57/86, Recueil, s. 2855, bod 12; výše uvedený rozsudek PreussenElektra, bod 58, a ze dne 20. listopadu 2003, GEMO, C-126/01, Recueil, s. I-13769, bod 23).

35 Aby však výhody mohly být kvalifikovány jako podpora ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy, musejí být na jedné straně poskytnuty přímo nebo nepřímo ze státních prostředků a na straně druhé musí být přičitatelné státu (rozsudek ze dne 21. března 1991, Itálie *v.* Komise, C-303/88, Recueil, s. I-1433, bod 11; výše uvedený rozsudek ze dne 16. května 2002, Francie *v.* Komise, bod 24, a výše uvedený rozsudek GEMO, bod 24).

36 I když je HBA veřejnou organizací, není v tomto případě zřejmé, že reklamní kampaň byla financována z prostředků, se kterými mohly vnitrostátní orgány nakládat. Z předkládacího rozsudku naopak vyplývá, že prostředky, které byly HBA použity za účelem financování dotyčné reklamní kampaně, byly shromážděny od jejích členů prostřednictvím povinných účelových příspěvků na organizaci této reklamní kampaně. Jelikož náklady vynaložené veřejnou organizací pro účely této kampaně byly zcela financovány poplatky vybíranými od podniků, které měly z kampaně prospěch, nevedla podpora HBA ke zvýhodnění, které by bylo dalším výdajem pro stát nebo pro tuto organizaci (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 17. března 1993, Sloman Neptun, C-72/91 a C-73/91, Recueil, s. I-887, bod 21).

37 Ze spisu krom toho vyplývá, že iniciativa pro uspořádání a realizaci dotyčné reklamní kampaně vyšla od NUVO, soukromého sdružení optiků, a nikoli od HBA. Jak zdůrazňuje generální advokát v bodě 76 svého stanoviska, HBA sloužila pouze jako nástroj pro vybírání a použití shromážděných prostředků ve prospěch výhradně obchodního cíle, který byl předem stanovený příslušnými profesními kruhy a který nebyl v žádném případě součástí politiky definované nizozemskými orgány.

38 Projednávaný případ se tedy liší od toho, ve kterém byl vydán výše uvedený rozsudek Steinike & Weinlig. Fond, o který se jednalo v této posledně uvedené věci, byl totiž financován současně přímými subvencemi státu a příspěvky členských podniků, jejichž výše a základ byly stanoveny zákonem, jímž byl fond zřízen. Na druhé straně, dotyčný fond sloužil jako prostředek pro uskutečňování politiky stanovené státem, tedy podpory vnitrostátního zemědělství, lesnictví a potravinářského průmyslu. Stejně tak ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek ze dne 11. listopadu 1987, Francie *v.* Komise, výbor DEFI, jemuž byl převeden výtěžek dávek vybíraných na základě dekretu francouzské vlády o dodávkách textilních výrobků do Francie,

vykonával činnost na podporu odvětví textilu/oděvnictví ve Francii, o níž rozhodla tato vláda.

39 Z toho vyplývá, že první podmínka stanovená čl. 92 odst. 1 Smlouvy k tomu, aby podpora mohla být kvalifikována jako státní podpora, za okolností, jako jsou ty ve věci v původním řízení, chybí.

40 V důsledku toho, jelikož způsoby financování reklamní kampaně nejsou nedílnou součástí podpory ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy, nemusely být Komisi oznámeny za podmínek stanovených čl. 93 odst. 3 Smlouvy. Za těchto podmínek není namístě odpovědět specificky na otázku Hoge Raad der Nederlanden týkající se vlivu sdělení *de minimis* na posouzení, zda byla splněna oznamovací povinnost.

41 Vzhledem ke všem předchozím úvahám je namístě na první tři otázky odpovědět, že článek 92 odst. 1 a článek 93 odst. 3 Smlouvy musejí být vykládány v tom smyslu, že předpisy vydané veřejnoprávní profesní organizací za účelem financování reklamní kampaně uspořádané ve prospěch svých členů a na základě jejich rozhodnutí prostřednictvím prostředků vybraných od těchto členů a povinně určených k financování zmíněné kampaně nepředstavují nedílnou součást podpory ve smyslu těchto ustanovení a nemusely být předem oznámeny Komisi, je-li prokázáno, že toto financování bylo uskutečněno prostřednictvím prostředků, s nimiž tato veřejnoprávní profesní organizace nikdy nemohla volně nakládat.

Ke čtvrté a páté otázce

42 Prostřednictvím těchto dvou otázek se předkládající soud v podstatě táže, zda za okolností, jako jsou ty ve věci v původním řízení, je právo Společenství překážkou pro použití nizozemského pravidla judikatury o formální právní moci příslušnými soudy, na základě kterého by jim nebylo umožněno opět přezkoumat zákonnost rozhodnutí HBA ukládajících žalobkyním ve věci v původním řízení poplatky v případě, že by předpisy, na základě kterých byla tato rozhodnutí přijata, byly uplatněny v rozporu s čl. 93 odst. 3 Smlouvy.

43 Jelikož však z odpovědi na první a třetí otázku vyplývá, že předpisy HBA, které zavedly poplatky za účelem financování předmětné reklamní kampaně, nejsou nedílnou součástí podpory ve smyslu čl. 92 odst. 1 Smlouvy a nemusely být předem oznámeny Komisi, je třeba určit, že předpoklad, na němž jsou tyto otázky postaveny, není v tomto případě dán. Není tedy již namístě na tyto otázky odpovídat.

K nákladům řízení

44 Náklady vynaložené nizozemskou vládou a Komisí, které předložily svá vyjádření Soudnímu dvoru, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (první senát)

rozhodl o otázkách, které mu byly předloženy Hoge Raad der Nederlanden rozsudkem ze dne 27. září 2002, takto:

Článek 92 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní po změně čl. 87 odst. 1 ES) a článek 93 odst. 3 Smlouvy o ES (nyní čl. 88 odst. 3 ES) musejí být vykládány v tom smyslu, že předpisy vydané veřejnoprávní profesní organizací za účelem financování reklamní kampaně uspořádané ve prospěch svých členů a na základě jejich rozhodnutí prostřednictvím prostředků vybraných od těchto členů a povinně určených k financování zmíněné kampaně nepředstavují nedílnou součást podpory ve smyslu těchto ustanovení a nemusely být předem oznámeny Komisi, je-li prokázáno, že toto financování bylo uskutečněno prostřednictvím prostředků, s nimiž tato veřejnoprávní profesní organizace nikdy nemohla volně nakládat.

Jann Rosas von Bahr

Silva de Lapuerta Lenaerts

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 15. července 2004.

Vedoucí soudní kanceláře

R. Grass

Předseda prvního senátu

P. Jann